

Fiatalkok keresztútja

(írta: Boda László) Forrás: Keresztény Szó, Kolozsvár, 1995. április

Halálra ítéli Pilátus? Kicsoda Pilátus?

Mellékszereplő. Statiszta. Már nincs is a képen. Csak odagondoljuk, amint mossa a kezét és átpasszolja a felelősséget a népre. Itt már csak Jézust látjuk. Vele szemben a csőcselék, amely a legellentétesebb politikai célokra is felhasználható, ha ígérnek neki. Zavaros kiáltásuk visszhangzik a történelemben: "Feszítsd meg őt!" Krisztus pedig áll a Politikai Hatalom és az ellene lázítottak ítélete előtt. Előttünk. Áll, megostorozott testtel, kiszolgáltatottan, gúnypalástba öltöztetve, mégis fönsége ragyogásában. Elítélve is mindenki fölé magasodik. S az ítélet kimondói, a történelmi milliók tömege, kiáltásaival, fölemelt ökleivel eltörpül és összezsugorodik színe előtt. Egy milliók miatt...

Vállaira veszi a keresztet

A küzdelmet már megvívta az olajfák-hegyi magányban, egészen elhagyatva. Most valóságra váltja az Igent. Vállaira veszi a keresztet. Az erősek alázatával vállalja küldetését. Tudja, mit tesz, és tudja, miért teszi. Megváltásunkért... Hogy miért éppen ezt az utat választotta, az a mindenható Isten titka. És az emberi sors titka. A kereszt szenvedéseink jelképe lett. És ő ebben is szolidaritást vállalt velünk. Mindenben hasonló lett hozzánk, a bűnt kivéve. Fiatal éveim sem mentesek a szenvedés próbájától. Hogy mikor rakja az élet vállamra a keresztet, nem tudom. Azt sem tudom, milyen formában. Betegség? Csalódás? Sikertelenség? Magány? Az érzékeim tiltakoznak ellene. Csak a kellemeset fogadnák el. A sikerélményt. Van olyan fiatal, aki összeroppan ebben a találkozásban. Könnyebb annak, aki a te nyomodban jár. Te azt mondtad: "Aki utánam akar jönni, vegye föl keresztjét és kövessen." Te mutatod az utat ebben is. Te magad vagy az Út, az Igazság és az Élet. Veled és utánad könnyebben viselem a magam keresztjét.

Először esik el a kereszttel

A kereszt ledönti hordozóját. S az úton, a porban, a szétszórt köveken ottmaradnak az ártatlanul kiontott vér nyomai... Az első elbukás... Istenem, micsoda keserű élmény, amikor az ember bűnös szokásainak rabja lesz! Szent Ágoston vall erről. Hiszen még megtérése után is nehéz volt azokat legyőznie, annyira beleivódtak. "Ingadoztam... Nagyobb ereje volt rajta a silányabb, de ráncszakadt szokásnak, semmint a jobb, de még szokatlan vágynak..." Balassi Bálint is így könyörög: "Bocsásd meg, Úristen, ifjúságom sok vétkét..." Legszívósabb ilyenkor az érzékiség kísértése. Boldogságot ígér, de csak kielégülést ad, és szégyent. Ady Endre annyira rabja lett testi vágyainak, hogy egész életét tönkretette. Ő fogalmazta meg emlékezetesen nyilvános bűnbánatát: "Átkozom gerjedelmem, az elsőt, amely vágyat adott, az első szennyos gondolatot..." Jézus tántorogva feláll a keresztúton. Nekem is talpra kell állnom, ha elesem. Megváltó szava engem is megérint, amikor padlón vagyok: "Ifjú, mondom neked, kelj föl!"

Anyjával találkozik

Milyen jó, ha életünk kanyargós útján, sikertelenségeinkben, csalódásainkban, vergődéseinkben és tévelygéseinkben mi is találkozunk, vagy újra találkozunk anyánkkal. Jézus anyjával is, égi édesanyánkkal, meg a földivel is, akinek életünket köszönhetjük. Anyánkkal, aki nem csupán testében hordott minket, hanem aki a lelkében is hordozza fiait és lányait, ha egy kicsit is megérdemli ezt a nevet "Édesanya". Ha messzire elszakadtunk tőle, akkor is magunkon érezzük féltő tekintetét. Amíg ő velünk van, amíg ő imádkozik értünk, és amíg mi hűségesek maradunk hozzá, addig nem veszhetünk el egészen. Erre olyan tanúnk van, mint Szent Ágoston. Neki mondta Ambrus püspök az emlékezetes szavakat: "Nem veszhet el ennyi könny

gyermeke..." Nem vészett el. A legnagyobb megtérők egyike lett. És tudta, hogy ebben mennyit köszönhet Isten kegyelme mellett édesanyjának, Szent Mónikának. A tékozló fiúk és lányok nem csupán apjuktól, anyjuktól is elszakadnak. De hazatalálva újra találkoznak vele. Ilyenkor tudjuk meg, kihez váltunk hűtlenné.

Cirénei Simon Munkából jön, és váratlanul éri őt, hogy egy ismeretlen elítélt keresztjét kényszerítik rá.

A rómaiak joga ez. Először talán arra gondol: "hagyjatok békén! Magam is fáradt vagyok. És mi közöm ehhez az idegenhez?" Aztán rátekint, és egyszerre megért mindent. Erős vállát engedelmesen odahajtja a kereszt gerendája alá. Alakja szinte átfényesedik... Segíteni akarok én is rászoruló embertársaimon. Túl akarom lépni az önzés, a kényelemszeretet, a kicsinyesség korlátait, hogy az erő, a szeretet, az evangéliumi tágasság járjon át. Emlékezz a fiúra, aki egy idős asszony kezéből átvette a nehezen cipelt kosarat és vitte helyette. Gondolj a fiatal katonára, aki védelmére kelt az ittasoktól zaklatott fiatalasszonynak. Emlékezz az árvízkárosultak leomlott otthonait építeni kész fiatalokra, a szeretet önkénteseire. ...Nem azért vagy erős, hogy megtámadd a gyengébbet. Ez a ragadozók törvénye. Azért vagy erős, hogy segítsd és megvédd a gyöngébbet. Felismerted már a segítséget kérő szemében Jézus tekintetét? Még nem késő.

Veronika Fehér kendőjét nyújtja Jézusnak, hogy letörölje arcáról a vért és a verejtéket...

De nemcsak ő. Arca, mozdulatai, ahogy a kendőt nyújtja, egyszerre idézi Évát, Mártát, Katalint, Zsuzsannát, Krisztinát, meg a többi lányt, asszonyt... Vajon mit mondana egy mai lány egy mai fiúnak, amikor együtt nézik ezt a találkozást? "Látod, én nem csak a testem ajándékát hozom. Én letörölöm majd arcodról a vért, és letörölöm a verejtéket... De kérlek, vigyázz rám! Vigyáz rám főleg most, a fiatal évek veszedelmes tavaszában... És védj meg, ha bántani akarnak. Védj meg, még a magam gyöngeségétől is. Ne vádolg, hogy nem vagyok olyan tökéletes amilyennek szeretnél. Ti sem vagytok olyanok... Ti fiúk, a holnap férfiai, ti formáltok bennünket. Tudod ugye, hogy felelősek vagytok értünk? Értetek veszünk föl pózokat és játszunk szerepeket, amiket nem biztos hogy szeretünk... Veletek emelkedünk a magasba, vagy alacsonyodunk le a föld poránál is mélyebbre... Nézd meg ezen a képen Veronikát! És ne felejtse el, hogy más ajándékaim is vannak, mint a testem. Segíts hát nekem, hogy én is segíteni tudjak neked. Mert én kötözöm be sebeidet, amikor kórházba visznek. Testi, lelki fájdalmadban én állok melletted. Én virrasztok ágyadnál, amikor beteg vagy. Én teszem forró homlokodra hűsítő ujjaimat. Én... Veronika, Éva, Márta, Katalin, Zsuzsanna, Krisztina..."

Másodszor esik el a keresztúton

Újra leroskad a földre. Újra találkozik arca a porral és a kövekkel. Mögötte pedig, vagy kétoldalt, az emberi sokaságban ott vannak a közönyösök... Mit érdekli őket mindaz, ami vele történik. Törődnek is ők mások fájdalmával, gondjaival, szenvedésével... "Vajon őrzője vagyok-e én öcsémnek?" "Mi közünk hozzá, te lássad...", "Nem izgat", "nem érdekel", "az ő baja"... Hányszor halljuk a bibliai közönyösök és felelőtlen fiatalok ajkáról. "Nézd meg az arcokat, és közben kérdezd meg magadtól: érdekel téged egyáltalán mások baja? Gondolsz néha arra, hogy neked mennyi mindened megvan, ami másoknak nem jutott? Eszedbe jutnak a cserbenhagyásos gázolás vétkesei, akik csak saját bőrüket mentik? Gondolsz-e az afrikai éhezőkre, amikor morogsz a koszt miatt? Eszedbe jutnak néha az otthontalan fiatalok?

Találkozik a síró asszonyokkal

"Magatokat s fiaitokat sirassátok" - ezt mondja nekik Jézus. Szeretet és komolyság van ebben a figyelmeztetésben. Mert nem csak áldozatos lelkű anyák vannak. Akadnak olyanok is, akik magukra hagyják vagy elkényeztetik gyermekeiket. Anyák, sirassátok fiaitokat és lányaitokat, akik talán miattatok jutottak oda, ahova jutottak, amikor letértek az igaz útról... Sirassátok hát magatokat és fiaitokat, lányaitokat, ha rossz nevelésetek gyümölcse beérik. De én se hárítsam a felelősséget szüleimre, nevelőimre. "Figyelmeztessen ajkadon a szó, magamon is van siratnivaló..."

Harmadszor esik el a kereszt súlya alatt

Harmadszor esik el. Harmadszor jelöli meg a földet arca vérével, kezei vérével, útjelzőként a Golgota hegyére. Fölötte pedig ütésre készen emelkedik az ököl, hogy lesújtson, ha a fölöttes úgy rendeli. A nézőközönség megoszlik, mint a történelemben. Itt már eldőlt, ki hova tartozik. Nincsenek semlegesek. Veled vagy ellened! Itt már nem lehet tartózkodni a szavazástól. Közönyöm is állásfoglalás. Van, aki legszívesebben fogadást kötne: vajon képes-e még fölállni? Van, aki megrendül. Van, aki csak a látványt méltányolja az egészben. A katarzis találkozik az egzotikummal. Te érints meg, ha közönyöm felelőtlen nézővé tenne, amikor az ember elesettségével találkozom. Nem maradhatok meg kívülállónak, el-nem-kötelezett érdeklődőnek, akinek csupán szeméig jut el a dráma és nem a szívéig. Nem akarok annak a nézőnek színvonalára süllyedni, aki az autóversenyeken csak a karambolt várja. Mert anélkül "nem érdekes az egész"... Szolidaritást vállalok veled. Keresztutadat veled járom. Legalább lélekben.

Megfosztják ruháitól

Elviseli értünk a ruhátlanság szégyenét is... Emlékezzetek a bűnöző fiatalok bandáinak

rémítetteire! A törbe csalt lányok sikolyára... Emlékezzetek húgaitokra és nővéreitekre, akiket körülfogott az Erőszak iszonyata. A védtelen lányokra, akik reménytelen helyzetükben rémülten keresték a kiutat, és zokogva könyörögtek az égő tekintetek gyűrűjében. De nem volt számukra irgalom... Emlékezzetek a háborúban elvadult katonakezekre és a ruháiktól megfosztottakra...

Keresztre szegeznek

Ott látható, elterülve a földön, majdnem egyenlővé téve a földdel. Fekvőhelye a keresztfa két gerendája... Az emberi Durvaság pedig fölébe magasodik. Római zsoldos? Vagy a lágerek gyakorlott kezű hóhéra? Mindegy. A kiszolgáltatottak fölé tornyosuló Könyörtelenség veszi kezébe a szöveget és a kalapácsot. Kihúzza magát, mert mögötte áll a Hatalom, amelynek ő engedelmes szolgálója. Kihúzza magát, mert tudja, hogy igazságtalan ítélet végrehajtója, és ezt valamivel ellensúlyozni kell. Mert érzi, hogy mérhetetlenül alatta van annak, akit most a kezére adtak. Jó színben van. Az izmai fejlettek. Eszünkbe juttatja azt a fiatalembert, aki nyaralásból jövet egészséges barnára volt lesülve. Szájából pedig dőlt a káromkodás. Ez a kalapács és ezek a szegek az ő kezébe is beillettek volna. Hallom az ütéseket. Látom a kibuggyanó vért, a fájdalomtól összeránduló ujjakat.

Meghal a kereszten

"Beteljesedett" - halljuk még utolsó szavait. Beteljesedett megváltásunk műve... Lecsukló feje mintha a végső Igent mondaná ki... Nekünk pedig eszünkbe kell, hogy jusson, hogy nem csupán cselekvéssel, szenvedéssel is lehet nagyot alkotni. Teilhard de Chardin szavai hatolnak a szívünkbe: "Isten már a szenvedéseinket is átalakította azáltal, hogy érzékelhető módon állította beteljesülésünk szolgálatába..." A szenvedés tehát teljesebbé teheti életemet. A halál pedig lehet megváltó halál, mint a történelem vértanúié. Ha csupán a szórakozások kellene, ha csak azt fogadom el az élettől, ami kellemes, ami sikerélményt nyújt, ha süketté és vakká válok a megváltó szenvedés, a kereszt titka előtt, még nem léptem a felnőttek útjára. Még nem vagyok méltó, hogy kereszténynek nevezzenek...

Leveszik a keresztről

Édesanyja karjaiban van újra, mint egykor, Betlehemben. De mennyire más ez a találkozás Anya és Fia halálon túli szövetsége... Az anyai szív virrasztó szeretete halott fia mellett, ahogy őt holtában is karjaiban tartja... Pietró... A kegyelet jelenléte. Sokan megörökítették. De a legemlékezetesebb: Michelangelo márványszobra a Szent Péter bazilikában. Azt sugallja, milyen erős az Örök Anya szeretete: Máriáé, aki halott Fiát tartja kezében. S milyen fájdalmas

emlék, hogy egyszer egy őrült kalapácsa ennek a szobornak arcába sújtott, a Szent elleni emberi merénylet jelképeként, Istennel az anyákat is gyalázó káromkodás szimbólumaként

Eltemetik

Férfiak és nők virrasztó kegyelete hajol fölé... Talán Arimateai József vagy Nikodémus, Magdolna vagy "a másik Mária". Nem ez a fontos... A Kegyelet van itt. Azoké, akik holtában is bíznak benne és kitartanak mellette, mikor a többiek reményvesztetten hazafelé indulnak. Sírkamra... Temetés... Ez volna hát az Ő megváltó életének befejezése? Ez lenne a keresztút végállomása?... Nem. A XV. állomást tulajdonképpen nem volna szabad elhagyni. Mert az az igazi Végállomás. Pilinszky verssorai hitelesen vallanak erről. "Mert megölhették hitvány zsoldosok és megszűnhetett dobogni szíve - Harmadnapra legyőzte a halált. ET RESURREXIT TERTIA DIAE."